

= 414 =

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΝ ΝΕΚΡΟΝ

ΤΟΥ

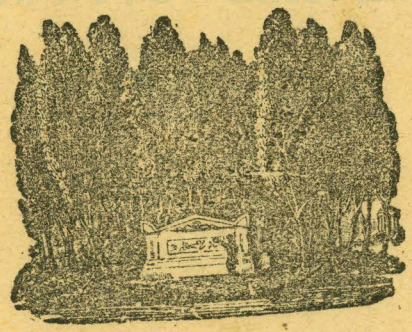
ΙΑΣΦΟ ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΥ

ΕΝ ΤΩ ΝΑΨ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΩΝ ΣΙΣΙΩΝ

ΥΠΟ

ΗΛΙΑ ΖΕΡΒΟΥ ΙΑΚΩΒΑΤΟΥ

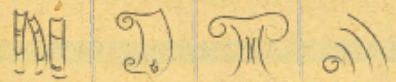
Κατὰ τὴν 8 Ἀπριλίου 1888.

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

Τόπος ΠΡΟΔΟΥ

1888.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

18856f

ΤΗ
ΣΕΒΑΣΤΗ ΑΥΤΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ.

- Πάντες θανάτω ἀποθανούμεθα, ὡς περ τὸ
- ὕδωρ τὸ καταφερόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ οὐ
- συναχθήσεται, λήψεται δὲ Θεὸς ψυχὴν.»

(Βατ. Β'. κ. ιδ'.)

Τοιούτους, γυνὴ Θεοκώτις, ἦν ἡ Γραφή ἐν τῇ Β'. τῶν Βασιλειῶν ἀποκαλεῖ σοφὴν, ἐξήνεγκεν ὑψηλοῦς λόγους πρὸς τὸν Προφητὰνακτα ψαλμοδόν, ὑπαινιττομένη τὸν θάνατον τοῦ Ἀμνῶν ὑπὸ τοῦ Ἀβεσσαλώμ. Τοῦς αὐτοῦς καὶ ἡμεῖς ἐπαναλαμβάνομεν σήμερον, ἐνώπιον τοῦ ἤδη μεταστάντος Ἰωσήφ. « Πάντες θανάτω ἀποθανούμεθα, ὡς περ τὸ ὕδωρ τὸ καταφερόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ οὐ συναχθήσεται, λήψεται δὲ Θεὸς ψυχὴν ».

Λίαν τρώντι σοροὶ καὶ πιιδευτικοὶ εἶναι οἱ λόγοι οὗτοι τῆς Θεοκώτιδος γυναικὸς, διότι καταμερίζουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ ἐξ ὧν ἐπλάσθη καὶ συντίθεται στοιχεῖα, εἰς ὕλην καὶ πνεῦμα ἢ σῶμα καὶ ψυχὴν· ἀναγνωρίζουν δὲ τὴν ἰσχὺν τοῦ θανάτου ἐπὶ τοῦ φθαροῦ καὶ προσκαίρου, « πάντες θανάτω ἀποθανούμεθα, » ἀλλ' ἀναπέμπουν εἰς τὸν δημιουργόν του, τὸ ἀφθαρτον καὶ αἰώνιον, » λείψεται δὲ Θεὸς ψυχὴν. »

Τὰς δύο ταύτας τῆς Γραφῆς μεγάλας ἀληθείας, αἵτινες ὄφειλον νὰ ἦναι ἐγγαγραμμένοι εἰς τὴν καρδίαν παντὸς χριστιανοῦ, ἐκρίναμεν ἀξίως καὶ καταλλήλους νὰ προτάξωμεν ἐν τῇ πενθίμῳ ταύτῃ τελετῇ, καὶ τῷ ἐκφωνουμένῳ ἐπικηδεῖῳ τοῦ ἤδη ἀφ' ἡμῶν ἀποικομένου εὐκαρδίου συμπολίτου καὶ ἀρχαίου ἀγωνιστοῦ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ὦ! ποία πικρὰ πραγμάτων φορὰ καὶ ἀλγεινὴ εἰρωνεία τύχης! Ποῖον ὀδυνηρὸν καὶ θλιβερὸν καθήκον ἐπεφυλάττετο μοιραίως εἰς ἡμᾶς, ἀπομείναντας πλέον ὡς ἀσθενῆς καὶ περιδονούμενος κάλαμος εἰς ἄλλοτε εὐσταλῆ καὶ ὄρειον δενδρῶνα, ἵνα καὶ διὰ λόγων προπέμψωμεν καὶ διὰ δακρύων βάνωμεν τὸν ὕψιστον ἀποχωρισμὸν τοῦ ἄλλοτε συναδέλφου καὶ συναθλητοῦ Ἰωσήφ· εἶναι ὅμως ὁ τελευταῖος φόρος, ὃν ἀποτίομεν πρὸς ἀρχαίαν καὶ διαπρέψασαν, καίτοι, ὡς μὴ ὄφειλε, παραγκυρωσθεῖσαν, πολιτικὴν καὶ πατριωτικὴν ἀρετήν.

ὦ θάνατε, ὅποιον κατέφερες βαρὺ πλῆγμα! Μᾶς ἀφῆρας πολὺτιμον ζωὴν, μᾶς ἐστέρησας παλαιοῦ φίλου καὶ συμμάχου, ἀπορφάνισας τὴν πατρίδα ἐν γενναίῳ καὶ σπανίῳ τέκνῳ, ἐπλήρωσας πένθους ὀλόκληρον πόλιν, ἐκάλυψας τέλος μὲ μελανὸν κρήδεμνον τὸν ἀνδριάντα τῆς ἐλευθερίας, τί πλέον; — Ἀπελθε καὶ πρὸς στιγμήν ἀφ' ἡμῶν, ὅπως πρᾶνόμεν τὴν ταρχήν καὶ τὴν συγκίνησιν, ἐξ ὧν κατεχόμεθα, καὶ μετ' ἡρεμίας πνεύματος καὶ ἀκρυμάντου καρδίας, διεξέλθωμεν ἄξιως τοῦ νεκροῦ, τῆς πατρίδος καὶ ἡμῶν αὐτῶν τὸν θλιβερὸν ἀγῶνα, ὃν ἀνελάβομεν ἐπὶ τῆς ἀνεπανορθώτου συμφορᾶς, δι' ἧς κατετραυματίσας ἀδύνατον καὶ σεβαστὴν οἰκογένειαν, καὶ καταλύπησας συγγενεῖς, φίλους καὶ συμπολίτας. Δὲς τοῦλάχιστον εἰς ἡμᾶς τὴν μικρὰν ἱκανοποίησιν, τώρα ὅτε πλέον πᾶσα τοῦ βίου πραγματεία παύει, καὶ πᾶσα ἀφορμὴ ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν πρέπει νὰ καλύπτεται ὑπὸ λήθης, ὅπως οὐ τῷ λοιπῷ τοῦ λόγου εἰρημῶ καὶ τῇ ἀρηγήσει τῆς πολιτείας τοῦ τεθεωῶτος, ἀνκνησθεῖται μικρὸν τι καὶ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ γένους αὐτοῦ, διότι καὶ κατὰ τὸν μέγαν Βασιλεῖον ἐν τῷ παραινετικῷ αὐτοῦ, « νόμος τοιοῦτων καὶ παρομοίων λόγων » ἐστὶ, πατρίδα διερευνᾶσθαι, καὶ γένος ἀναζητεῖν, καὶ ἀγωγὴν διαγεῖσθαι ». Ἄς χωρήσωμεν πρὸς ἔργον.

Εἰς τὸ μικροσκοπικὸν καὶ ἀποπλοῦστον πλὴν εὐάρετον καὶ τερψίθεον, ἄλλοτε κέντρον τῆς γῆσου Κρητικῆς, τὸ Πρω-

ἀστειον τοῦ ἁγ. Γεωργίου, κείμενον παρὰ τὸ ὁμώνυμον φρούριον, ἐγεννήθη τὴν 1ην Σεπτεμβρίου 1816, ὁ Ἰωσήφ. Εἶπε δὲ τὸ γένος ἐκ δύο ἐπιφανῶν καὶ ιστορικοτάτων Πατριῶν, τῆς τῶν Μομφεράτων ἐκ πατρὸς καὶ τῆς τῶν Ἀσσανῶν ἐκ μητρὸς, διότι ἡ μὲν πρώτη, ἥτις μετὰ πάροδον πολλοῦ χρόνου ἐνταῦθα ἐξελληνίσθη καὶ τὴν ἐκκοδοξίαν ἠσπάσατο, κατήγετο ἐκ τινος παρὰ τὸ Πεδεμόντιον ὁμώνυμου Ἡγεμονίας, τῆς ὁποίας ἐκυριάρχησεν Βονιφάτιος Μομφεράτος διεκρίθη, ἕως ἀπὸ τὸν 11ον αἰῶνα ἐν τῇ πρώτῃ Σταυροφορίᾳ, εἰς τὴν διαρπαγέντος ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων τοῦ Βυζαντίου, ἔλαβεν ὁ Βονιφάτιος ὡς μερίδα τὴν Θεσσαλονικὴν καὶ Θεσσαλίαν, τῶν ὁποίων ἀνηγορεύθη καὶ Βασιλεὺς, ἀκολούθως προσέθηκεν εἰς τὸ κράτος τοῦ καὶ τὴν Κρήτην καὶ τὰς Ἀθήνας. Ποῖον δὲ ὑπῆρξε καὶ τὸ τέλος τῆς Βασιλείας ταύτης, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ ἐξετάσωμεν.

Ἡ δὲ δευτέρα, ἂν δὲν παραδεχθῶμεν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ σκότους τῶν αἰῶνων καλυπτομένην αὐτῆς καταγωγὴν, ὡς ἐκ τοῦ Ἀσσανοῦ Βασιλέως τῶν Περσῶν, ἢ ὡς ἕτεροι πιθανώτερον δοξάζουσι ἐκ τοῦ Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Ἀσσανοῦ, Ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων, βέβαιον εἶναι ὅτι ἐπὶ τῶν Παλαιολόγων, κατεῖχε πάντοτε θέσιν ἐν Βυζαντίῳ διασπεπῆ, ἀνερχομένη καὶ εἰς τὰ ὑψατα τῶν ἀξιομάτων. Πλὴν τὸ ἀποτρόπαιον τέλος εἰς ὃ κατέληξε τὸ Βυζαντινὸν κράτος, ὑποκύψαν εἰς τὸν ζυγὸν βαρβαροῦ φυλῆς, ἐπῆνεγκε δυστυχῶς καὶ τὸν διασκορπισμὸν πλείστων ἐκ τῶν διασωθέντων αὐτοῦ κατοίκων, ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν εὔρον τὴν ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν των ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἕτεροι εἰς τὰς νήσους καὶ τινες εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰ σπήλαια.

Ἐν τῇ θλιβερᾷ ταύτῃ διασπορᾷ κατέρυγον ὡς ἐν ἀσύνῳ ἐν τῇ νήτῳ ταύτῃ μετὰ ἐτέρων οἰκογενειῶν, καὶ αἱ τῶν Μομφεράτων καὶ Ἀσσανῶν, αἵτινες καλῶς διασώζονται καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ἐκ τῆς τελευταίας μάλιστα ταύτης, ἀπελθὼν ἐντεῦθεν καὶ ἐγκατασταθεὶς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ

παρόντος αιώνος ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὁ Σπυρίδων Ἀσάνης, χρηττὸν ἐκτίησατο ὄνομα καὶ ἀνεπίληστον ἐγκατέλειψε μνήμην ὡς ἔξοχος Ἴατρος, φιλόσοφος, μαθηματικός, συγγραφεύς, καὶ ἐπὶ πάντων τούτων ὡς εὐεργετικός καὶ τίμιος ἀνὴρ. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν ὀλίγοις περὶ τοῦ γένους καὶ τῆς πατρίδος τοῦ ἤδη κειμένου νεκροῦ Ἰωσήφ. Τὰ δὲ περὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ πολιτείας αὐτοῦ ποῖα; — Ἄς ἀφηγηθῶμεν, μετ' εὐρυτέρου ὁμῶς λόγου, καὶ ταῦτα.

Τὰ πρῶτα τῶν γραμμάτων στοιχεῖα ἐδιδάχθη ὁ Ἰωσήφ ἐν τῷ προκαστείῳ τῆς γεννήσεώς του, ἐντεῦθεν κατελθὼν εἰς Ἄργοςτόλιον, ὅπου ὁ πατήρ αὐτοῦ Νικόλαος ἐπαγγελλόμενος τὴν δικηγορίαν, ἐξεῖχεν ἰδίως κατὰ τὸν πρακτικὸν νοῦν καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ χαρακτῆρος, συνετάχθη φοιτητῆς ἐν τῷ Λυκείῳ ἢ Δευτερεῦον τότε καλούμενον Σχολεῖον. Διανύσας δὲ τακτικῶς τὴν σειρὰν τῶν σχολικῶν μαθημάτων μεθ' ἱκανῆς ἐπιδόσεως, ἐμαθήτευσε μετὰ ταῦτα ἰδιαίτερος πρὸς πλείονα αὐξήσιν τῶν γνώσεών του παρὰ τῷ ἐκ μητρὸς θείῳ του, τῷ εὐπαιδευτῷ καὶ σοφῷ Ἰατρῷ Ἰωάννῃ Ἀσάνῃ, υἱῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει περιφανοῦς καταστάτου Σπυρίδωνος.

Ἦν δὲ τότε καὶ ἐγὼ, ἄς μ' ἐπιτραπῆ νὰ τὸ ἀναφέρω, φοιτητῆς τοῦ Λυκείου καὶ συχνάζων παρὰ τῷ αὐτῷ Ἰατρῷ, ἕνεκα συγγενείας καὶ προγυμνάσεως ἐν τοῖς μαθηματικαῖς, συνέδεσα μετὰ τοῦ Ἰωσήφ στενωτάτην φιλίαν, ἣτις ἐκτὸς τῆς διαστάσεως πολιτικῶν τινῶν δοξασιῶν, περὶ ὧν καὶ πολλάκις συναλλήλως, ἀνεῦ ὁμῶς ὁμοφώνου ἐκβάσεως, συνδιελεγόμεθα διετηρήθη πάντοτε ἀκμαία καὶ ἐκατέροθεν σεβαστή. Ἐκτοτε πλείστα πολιτικὰ ζητήματα καὶ ἰδίως τὸ ἐθνικόν, ἐγένοντο συνεχῶς μεταξὺ μας ἀντικείμενα θερυῶν καὶ ζωηρῶν συζητήσεων. Ὁ σκόπελος ὁμῶς εἰς ὃν πάντοτε προσεκερούμεν ἦτον ὁ τύπος τῆς ἐν Ἑλλάδι διοικήσεως, διότι αὐτὸς μὲν ὡς ἀπόλυτος δημοκράτης, ἤθελε καὶ καθαρῶς δημοκρατικὴν διοίκησιν, ἐγὼ δὲ ὡς χρόνου καὶ τόπου φημι κατὰ τὴν ὑπεστήριζον συνταγματικὴν μοναρχίαν.

Ἀρηγοῦμεθα ἐξ ἀνάγκης τὰς λεπτομερείας ταύτας, ἵνα καταδείξωμεν, ὅτι ἐξ ἀπαλῶν οὗτος εἶπεν ὀνύχων ἠδυνήθημεν καὶ τὰ ἀνεξάρτητα τοῦ Ἰωσήφ φρονήματα καλῶς νὰ γνωρίσωμεν, καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγνὸν ἔρωτα νὰ ἐκτιμῶμεν, καὶ τὰς ἐπικρατεστέρας κλίσεις νὰ διακρίνωμεν, καὶ τὸν σταθερὸν χαρακτῆρα νὰ μελετήσωμεν.

Ἄνεκαλίπτομεν ἰδιότητας καὶ προτερήματα, ἅτινα διατηρηθέντα καὶ ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ, καθίστανον τὸν Ἰωσήφ αὐτοσύττατον, διήγειρον πολὺ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνδιαφέρον. Εἰς μεσαῖον μᾶλλον ἀνάστημα, πλὴν εὐμελὲς καὶ σύμμετρον, κατόκει ψυχὴ μεγάλη καὶ διάνοια οὐχὶ κοινή· ἢ ἐκφραστικὴ φυσιογνωμία του εἶχε κατὰ τι συμπαθὲς καὶ ἐλκυστικόν· ἢ συμπεριφορὰ ἀπέριττος καὶ δημοτικὴ ἀνευ χυδασιότητος· ἀπλοῦς πλὴν εὐπερπῆς καὶ σεμνὸς ὁ ἱματισμὸς· λιτὸς ὁ βίος, αὐστηρὰ τὰ ἤθη, ἐξ ὧν ἐρρυθμίζετο καὶ ἡ γλῶσσα πρὸς τὴν κοσμιότητα καὶ εὐσηχημοσύνην, πλὴν ὁσάκις περὶ ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν ἠρίζετο, ἢ ἐξ ἀδιοπραγίῶν ἠγανάκτει, ἐλάμβανε τόνον πολλάκις λίαν ζωηρὸν, δριμύνη, ἐπιθετικὸν εὐκρίσητος καὶ συνάμα δραστήριος, ἀνένδοτος, ἔμμονος χαρακτῆρ, εἶχε κατὰ τι τοῦ αἰρεσιάρχου καὶ δογματολόγου· αἱ πεποιθήσεις του ἦσαν ἐνσαρκώσεις ὡς τὰ φυσικὰ ἐνστικτα, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἰδιοσυγκρασίαν ἐκάστου ἀτόμου. Ἄλλως τε δὲ πρὸς τοὺς φίλους καὶ ἐμῆλικας του ἦτον εὐχαρις, ἀφελής, ἀνεπιτήδευτος· φύσει αἰδήμων καὶ συνεσταλμένος, « τὸ γὰρ εὐγενὲς ἐκφέρεται πρὸς αἰδῶν, » ἦτο καὶ ὀλίγον ἐπιρροπῆς· πρὸς τὰς διασκευάσεις τῆς νεότητος.

Ἐρρέπε μᾶλλον εἰς ἀντικείμενα καὶ ἀσχολίας σπουδαιότερας, ἀναφορικὰς πρὸς τὰς φιλομαθεῖς κλίσεις του. Δὲν ἠρέσκετο ὁμῶς εἰς ἀναγνώσεις ἐλαφράς ἢ γραῶδη μυθιστορήματα καὶ πλαστοὺς ἥρωας, ἀπεστρέφετο μάλιστα τὰ ψυχρὰ καὶ ἄνοστα ἀποκυήματα τῆς συγχρόνου μυθιστορικῆς φαντασίας· ἠδύνετο ἀπεναντία νὰ τρέφῃ τὴν διάνοιαν καὶ εὐφραίνῃ

ἰακωβάτειος

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

κάς, ἤθελε νὰ μορφωθῆ ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς, ἐξ οὗ καὶ μόνου προτιμᾷ τις τὴν ὀρθὴν καὶ κοινωφελῆ παιδείαν. Πλὴν καὶ ἀπὸ ταῦτα τὰς μελέτας ἐθήλαζε καὶ ἀπεθησαύριζε πάντοτε ἐξ ὀρμηφύτου κλίσεως, ὅ,τι ἦτον ἐλευθερον, γενναῖον, ἐθνικὸν καὶ δημορικλῆς. Ἐντεῦθεν ἀνεπτύχθη εἰς αὐτὸν ὡς ἀπὸ φυσικοῦ πυρῆνος τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς ἀγνύφρονος καὶ ἀφιλοκερδοῦς ἐθνικῆς καὶ δημοκρατικῆς ἐλευθερίας, ἥτις καὶ τοὺς νόας μεταρτιώνει καὶ τοὺς χαρακτῆρας μεγκλοποιεῖ καὶ ἐξευγενίζει αὐτὴ, ἐξ ἧς διεκρίθη ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ, θέλει κοσμήσει καὶ ἐπιστέφει καὶ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κοίτην.

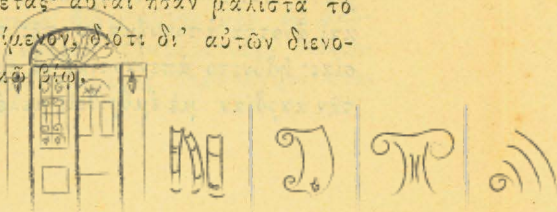
Ἀπορραπισθεὶς προῶρος ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀπέμεινεν ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν κηδεμονίαν τῆς νοημονεστάτης καὶ λίαν φιλοστόργου αὐτοῦ μητρὸς Εὐγενίας, ὀνόματι καὶ πράγματι τοιαύτης, διότι πρωτίστη αὐτῆς μέριμνα ἐχρημάτισε νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς, καὶ νὰ χορηγήσῃ πρὸς τὸν περιληγμένον αὐτῆς υἱὸν ἀνωτέραν καὶ τελειότεραν μόρφωσιν, ἣν τότε εἰς μόνον τὰ Παιδικὰ τῆρα τῆς Εὐρώπης ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ. Ἡ ἐπιθυμία δὲ αὐτῆς ὡς καὶ τῶν λοιπῶν συγγενῶν ἦτο νὰ ἐκπαιδευθῆ εἰς τὴν ἐπιστήμην τῶν νόμων, διότι κατ' ἐκείνους κυρίως τοὺς χρόνους αὐτὴ μετὰ τῆς Ἰατρικῆς, ἦσαν εἰς τὰς νήτους τὰ μόνον ἐφόδια, δι' ὧν οἱ μύτιαι καὶ καλλιεργηταὶ τῶν ἐπιστημῶν ἐκείνων, ἠδύναντο νὰ ἐλπίσωσιν ἰδίαν καὶ οἰκογενειακὴν πρόσδοον. Πλὴν τὰ ἐνστίγματα καὶ αἱ ἐνδελεχεῖς αὐτοῦ ἀναγνώσεις εἰς ἐτέραν ὁδὸν καὶ διάφορον στάδιον ὤθουν αὐτὸν, τὸ στάδιον τῶν πολιτικοῦστικῶν μαθήσεων καὶ δημοσιογραφικῶν ἀγῶνων.

Ἀπελθὼν λοιπὸν εἰς Παρισίους, ἐπεδόθη μὲν, ὅπως εὐαρεστήσῃ τὴν μητέρα καὶ τοὺς οἰκείους του, εἰς τὴν σπουδὴν τῆς νομικῆς, ἀλλὰ δὲν ἐγκατέλιπε καὶ τὰς προσφιλεῖς πολιτικὰς καὶ δημοσιογραφικὰς αὐτοῦ μελέτας· αὐταὶ ἦσαν μάλιστα τὸ κύριον τῶν ἀσκήσεων του ἀντικείμενον, ὅσοι δι' αὐτῶν διανοεῖτο νὰ προλογίσῃ ἐν τῷ πραγματικῷ βίῳ.

Ἀποπερατώσας τὸ ἔργον δι' ὃ εἶχεν ἀποδημίσει εἰς Παρισίους, κατήλθεν εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ὑποστάς ἐν τῷ ἀρχαίῳ τῆς Πίστης Πανεπιστημίῳ τὰς νεομισμένους ἐξετάσεις, καὶ λαβὼν τὸ δίπλωμα τοῦ νομοδιδάκτορος, ἐπέστρεψε καὶ εἰς τὴν πατρίδα. Ἐνταῦθα λήγει ἡ ἀγωγή τοῦ Ἰωσήφ, ἀγωγή ἀναλόγως τῶν καιρῶν καὶ τῶν περιστάσεων κανονικωτάτη. Ἴδῃ θέλομεν προβῆ καὶ εἰς τὴν ἐκτίεσιν τῆς πολιτείας του. Εἶδομεν τὸν νέον φοιτῶντα ἐν τοῖς Ἐκπαιδευτηρίοις ἃς ἴδωμεν καὶ τὸν ἄνδρα ἐξερχόμενον ἐξ αὐτῶν καὶ δρῶντα ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ἐπρόκειτο πλέον νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὸν πρακτικὸν βίον, καὶ ν' ἀνταλλάξῃ τὸ ἐνδιαίτημα τῶν Μουσῶν καὶ τὸ Σπουδαστήριον τοῦ φοιτητοῦ, μὲ τὸ ἱερὸν τῆς Θεμίδος καὶ τὸ Γραφεῖον τοῦ Διαηγόρου. Πλὴν οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ συγκατατεθῆ καὶ ἐνδῶσῃ εἰς τοιαύτας ἀνταλλαγὰς, μ' ὅσας καὶ ἂν κατέβαλλον προσπαθείας καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ συγγενεῖς του. Ἀπεστρέφετο εἰς βαθμὸν ἀκατανίκητον, οὐχὶ βεβαίως τὴν ἐπιστήμην, ἣν μάλιστα ἐσπούδασε καὶ λίαν ἐξετίμα, ὡς ὑπηρετοῦσαν ὑψίστα τῆς κοινωνίας συμφέροντα, ἀλλὰ τὴν τύρβην τῶν δικαστηρίων καὶ τὴν ἄγρην τῶν πελατῶν. Ἐλεῶρει σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς τὸ πνεῦμα περιορίζοντας καὶ τὴν καρδίαν σκληρύνοντας δικονομικοὺς τύπους, ὡς καὶ τοὺς ὑποτρέφοντας τὰς διορράφικὰς ἐξεις συνδυασμοὺς, ὡς ἀσχολίας ἀνάξις ἀνδρῶν διορρώντων εἰς ὑψηλότερα κοινωνικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ζητήματα.

Τούτων ἕνεκα ἐπροτίμα μᾶλλον νὰ ἰδιωτεύῃ ἐν βίῳ οὕτως εἰπεῖν ἀβιώτῳ, παρὰ νὰ ἐπιδοθῆ εἰς στάδιον ἀπάδον πρὸς τὰς εὐγενεστέρους κλίσεις του καὶ τὰς πεποιθήσεις του. Πλὴν δὲν ἔμεινε καὶ ἐντελῶς ἀδρανής· πνεῦμα εὐκίνητον ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, ἀνησύχαι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμερίᾳ τοῦ βίου του. Ἐχρημάτισεν εἰς ἐκ τῶν δραστηριωτέρων ἰδρυτῶν τοῦ Δημοτικοῦ Καταστήματος, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον ἔγινεν ἡ κυρία πολιτικὴ συγκέντρωσις πάσης ἐθνικῆς ἐνεργείας. Συνεκπηρτίετο δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ νεολαίας, τῆς ὁποίας ἡ

χρηστή ἀγωγή, ἡ σεμνότης τοῦ βίου καὶ τὸ πῦρ τῆς φιλοπατρίας καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ, ἦσαν τότε τὸ κόσμημα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ἡ χαρὰ τοῦ μέλλοντος.

Ἐνῶ διὰ τοιούτων προκαταρκτικῶν οὕτως εἰπεῖν ἔργων, ἐπροοιμιάζεν ὁ Ἰωσήφ τὴν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς μέλλουσαν αὐτοῦ ἐμφάνισιν, ἐκαιροσκοπεῖ ἐνταύτῳ ὅπως καὶ τὸ ταχύτερον δυνήθῃ νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ἀφανείας, εἰς ἣν τὸν κατεδίκαζεν ἡ πολιτικὴ τότε κατάστασις τῆς Ἑπτανήσου, καὶ τὸν κηρύττει νὰ τηρῇ συνάμα ἄγονον τὸ κεφάλαιον τῶν φιλελευθέρων καὶ πατριωτικῶν γνώσεών του.

Δὲν ἐβράδυνε δὲ ν' ἀνοίξῃ πρὸς αὐτὸν τὰς Πύλας καὶ τὴν ἔξοδον εἰς τὸν ἐνεργητικὸν βίον, ὁ περὶ τὰ 1848 μέγας τῆς Εὐρώπης πολιτικὸς κλονισμὸς, ἐξ οὗ τύσοι ἐταράχθησαν λαοὶ καὶ ἀνετράπησαν θρόνοι. Οὗτος ἐπεκτείνετο τὰς ἰσχυρὰς δυνάμεις του καὶ μέχρι τῆς μικρᾶς Ἑπτανήσου, συνεκίνησε καὶ τὸ φύσει ζωηρὸν καὶ πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἐλευθερίαν ἐν γένει ἀτενίζον τῶν κατοίκων αὐτῆς πνεῦμα, καὶ προεκάλεσεν ἐκ μέρους τῆς Προστατευσούτης αὐτῆν κραταιᾶς Δυνάμεως πολιτικὴν τινα μεταβολήν, δι' ἧς τὸ πρῶτον εἰσήχθη ἡ ἐλευθεροτυπία καὶ ἡ ἐλευθερωτέρα τῶν Βουλευτῶν ἐκλογή.

Κατ' ἀκολουθίαν τῶν νέων τούτων θεσμῶν ἐπῆλθε καὶ νέα τροπὴ εἰς τὸ δημόσιον πνεῦμα, ἐξ οὗ προέκυψαν δύο ὅλως ἀντίθετοι πολιτικαὶ ἐνέργειαι. Μεταρρυθμιστικὴ ἢ προοδευτικὴ ἢ μὲν, ἐπιδιώκουσα εὐρυτέρας ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Προστασίας συνταγματικὰς ἐγγυήσεις· Ριζοσπαστικὴ ἢ ἐθνικῶς ἐπαναστατικὴ ἢ δὲ, ἀπαίτουσα τὴν ἄμεσον παῦσιν τῆς Προστασίας καὶ τὴν Ἐνωσιν τῶν νήσων μετὰ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, καὶ οὐχὶ τὴν Ἐνωσιν ταύτης μετ' ἐκείνων ὡς ἐγένετο.

Ὅπισθεν ὅμως τῶν δύο τούτων κεκρηγμένων ἐνεργειῶν, ὑπέβασκε καὶ τρίτη τις τῶν ἐν τῇ ἀντιδραστικῇ, ὑποστηρίζουσα τὴν ἀμετάβλητον τήρησιν τοῦ καθεστώτος. Ἡ νέα αὕτη τῶν πραγμάτων φάσις, δὲν διέφερε τὸ ὄξυδερκὲς βλέμμα καὶ

τὴν ὀργῶσαν ψυχὴν τοῦ Ἰωσήφ, συνηντᾶτο μέχρι τινὸς πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τοὺς πόθους του, διότι διευκόλυνε τοῦλάχιστον πᾶν ἐκ τῆς ἀργίας καὶ ἀφανείας του ἔξοδον, παρέχουσα ἐλευθέραν τὴν δίοδον πρὸς οἵανδήποτε εὐηρεστεῖτο πολιτικὴν διαδραμάτισιν.

Ἄνθρωπος ἐξ ἀνήθου ἡλικίας διατραφεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ θερμαινόμενος ὑπὸ μεγάλων προσδοκιῶν ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, συνετάχθη φυσικῶ τῷ λόγῳ πρὸς τὴν ριζοσπαστικὴν ἐνέργειαν, τῆς ὁποίας ἐκτοτε ἐχρημάτισεν εἰς ἐκ τῶν ἐνθουσιωδωδέστερων ἀποστόλων καὶ γενναίων μαρτύρων. Ἐξελέξατο δὲ ὡς κατάλληλον ὄπλον τὸ δημοσιογραφικόν, τὸ ὁποῖον καὶ θαρραλέως καὶ δεξιῶς ἐχειρίζετο. Αὐτὸ ἐγένετο καὶ ὁ πρόδρομος οὕτως εἰπεῖν τοῦ μετ' ὀλίγον Βουλευτικοῦ, διότι ἀνοιχθέντος ἐκλογικοῦ ἀγῶνος κατὰ τὸ νέον ἐλευθερωτέρον σύστημα, ἐξελέχθη μετὰ ἐτέρων ριζοσπαστῶν μέλος τοῖς 9ης καὶ 1ης εἰς τὰ χρονικά τῆς Ἑπτανήσου πράγματι φιλελευθέρως, πεφωτισμένης καὶ πατριωτικῆς Βουλῆς, τῆς ὁποίας ὅμως ὁ βίος ὑπῆρξε θορυβώδης, ἕνεκα κυβερνητικῶν ἐπεμβάσεων, καὶ βραχυῶς, ἕνεκα τοῦ Ἐνωτικοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον προταθὲν ὑπὸ τῶν ριζοσπαστῶν, ἐματαιώθη κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναγνώσεως, ὑπὸ ἀποτόμου καὶ ἀυθαρέτου ἀναβολῆς καὶ κατόπιν διαλύσεως τῆς Βουλῆς.

Τὸ ἐγκολπωθὲν ἐν τούτοις ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ, ὡς καὶ παρ' ἐτέρων, ἐκεῖνο στάδιον, δὲν ἦτο κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς ἀπλῶς δυσχερὲς, ἦτο μεστὸν πόνων καὶ κινδύνων, διότι ἅπασα ἢ Ἐπιάνησος, εἰς ἣν ἐπρωταγωνίστει ἡ Κεφαλληνία, ἦτον ἀνάστατος καὶ ὡς ἡφαιστειον ὑποκαίμενη ἐκ τῶν ἰδεῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνικοτήτων, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀφανῶν καὶ φανερῶν ἀντιδράσεων.

Ἡ Κεφαλληνία ὡς ἐστὶ τῆς ἐθνικῆς Ἐνώσεως ἦτον ὅλη πολιτικῶς ἡρωϊκῆ, λυρισμὸς ἐξάλλος, διθύραμβος ἐνθουσιώδης, διάχυσις πανηγυρικῆ. Καὶ ὅμως ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοιαύτης ζωῆς

καὶ πνευματικῆς κινήσεως, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης συνέ-
σεως καὶ μετριοπαθείας, οὔτε ἡ τάξις διαταράχτετο, οὔτε ἡ
ἀσφάλεια ἐκινδύνευε, οὔτε ὁ ἀμοιβαῖος σεβασμὸς ἐξέλειπε,
διότι ἴδιον τῶν μεγάλων φρονημάτων καὶ εὐγενῶν ἰδεῶν εἶναι
νὰ ῥυθμίζωσι τὴν πορείαν καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἐνέργειαν πρὸς
τὸν ἠθικὸν καὶ ὑψηλὸν σκοπὸν, ὃν ἐπιδιώκουν· μόνα τὰ ἰδιοτελεῖ
καὶ αἰσχροκερδῆ πάθη εἶναι ἀγαλίνωτα, καὶ ἄνευ αἰδοῦς καὶ
δικαιοσύνης διαπορεύονται.

Αἱ βλέψεις τότε καὶ αἱ προσδοκίαι τῆς Κεφαλληνίας, ὡς
καὶ τῶν συναδέλφων τῆς, ἐξετείνοντο εἰς ὑψηλότερον καὶ ευρύ-
τερον ὄριζοντα ἀπὸ τὸν τοῦ Ἴονίου καὶ τῆς ἀντίπερα ἀκτῆς,
ἀλλ' ἐν χρόνῳ καταλλήλῳ καὶ περιστάσει εὐνοϊκῇ. Ἰδανισμὸς
ἐθνικὸς, πηχέσεις ἀέτιοι, ἔμπλοοι χρηστῶν καὶ μεγάλων ἐλ-
πίδων, αἵτινες δυστυχῶς κατέληξαν ἐξ ἀβουλίας καὶ ἀδεξι-
ότητος εἰς Ἰκάρειον τέλος!

Αἱ πρῶται ἐκείναι ἡμέραι, αἵτινες ἀνέτειλαν διὰ τὴν Ἐ-
πτάνησον λαμπραὶ ὡς φωτεινὸς μεσημβρίας ἥλιος, καὶ μειδι-
ῶσαι ὡς ῥοδόχρους ἕαρος αὐγή, ὑπέσχοντο θεθαίως εἰς αὐτὴν
καὶ ἰδίως εἰς τὴν πρωτόβουλον Κεφαλληνίαν μέγα καὶ χρύ-
σελπι στάδιον ἐν τῷ τοῦ ἔθνους μέλλοντι. Ἡ διαπαίζουσα
ὅμως πάντα τὰ ἀνθρώπινα Πρωτεώμορφος ἐκείνη θεὰ, μετα-
θέσασα ἀναξίως τὸ εἰς Σέ, ὃ Κεφαλληνίς, δικαίως ἀνῆκον
κέντρον, καὶ ἀρπάτσα ἐπιβούλως ἀπὸ τὰ ἀνδρικὰ στήθη τῶν
μεγαθύμων τέκνων σου τὴν ὥραιαν καὶ ἀειθελῆ τοῦ ἀγῶνος
δάφνην, διεκόμησε δι' αὐτῆς ἕτερα στήθη οὐδόλως πρωταγω-
νιστήσαντα ἢ δεόντως πολιτευθέντα, καὶ ἐγκατέλειψεν εἰς Σέ
ὑπὸ δεινότεραν θέσιν τὸ ἐνύπνιον τῶν ἐλπίδων.

Σὺ ἦθελες ἐξάπαντος χρηματίσει ἡ γενναία καὶ τροπαιοφόρος
ἐμπροσθοφυλακὴ ἐν τῷ δράματι τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ οὐρανό-
πνευστος ἐκείνη ἰδέα, ἣτις πρῶτον ἐξῆλθεν ἐκ τῶν σπλάγ-
χων σου, καὶ ὑπῆρξεν ἡ εὐτυχεστέρα σύλληψις, ἡ δραματικω-
τέρα παράστασις, καὶ ἡ ἐνδοξότερα ἐπαγὴ τοῦ βίου σου, ἡ ἰδέα

αὐτῆ, ἣτις καὶ διὰ πικρὸς θέλει διατελεῖ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστο-
ρίᾳ ἡ τιμὴ καὶ τὸ σέμνωμα καὶ Σέ καὶ τοῦ ἔθνους ὅλου, ἐπέ-
πρωτη, φαίνεται, νὰ κισθλωθῇ ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῆς, νὰ
μετατραπῇ βαθμηδὸν ὑπὸ νόθων φίλων εἰς τὸ ἀπεχθέστερον
ἐπιτήδευμα, καὶ νὰ κινδυνεύῃ ἐνταύτῳ νὰ καταλήξῃ. . . .
Ἄλλὰ ποῦ τρέχουμεν; Ποῦ μᾶς παρασύρη ἡ ῥύμη τοῦ λόγου;-
"Ἄς σταματήσωμεν, καὶ θέτοντες κηρὸν ἐπὶ τῶν χειλέων, ἃς
ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν νεκρὸν.

Ὁ Ἴωσῆρ ἐν τῇ σφριγώσῃ τότε αὐτοῦ νεότητι καὶ τῷ
ἐνθουσιασμῷ τῆς δημοκρατικῆς πίστεως καὶ Ἑλληνοφροσύνης,
εἰσῆλθεν εὐτολμος συμπλωτῆρ μετὰ τὸ θάρρος τοῦ νεωτερισμοῦ
καὶ τὴν γενναϊότητα τῆς αὐταπαρνήσεως, εἰς τὸ σφῆδρα ὑπὸ
τῆς ἀντιπνοίας πλείστων ἀνέμων κλυδωνιζόμενον τῆς κοινῆς
γνώμης πέλαγος, καὶ ἀποκαθήρας τὸν εὐρωτιῶντα αὐτοῦ κά-
λαμον, ὃν ἀνέλαβεν ὡς Ἡράκλειον ῥόπαλον κατὰ πάσης κα-
κίας, ἤρξατο καὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀναγεννήσεως, τῆς
ὁποίας καὶ τὸ ἔντονον ὕψος, καὶ ἡ καθαρεύουσα γλῶσσα, καὶ
τὸ θάρρος τῆς ἐκφράσεως, καὶ ἡ θέρη τῆς φιλοπατρίας καὶ
τοῦ ἔθνισμοῦ, διχρεφομένη ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν αὐτοῦ
ἰδεῶν, κατεδείκνυον ἄνδρα ἔχοντα καλῶς τὴν συνείδησιν τῆς
ὁποίας ἀνεδέξατο μεγάλης ἀποστολῆς, καὶ ἄξιον συμπάρεδρον
τοῦ ὀμίλου τῶν ναυκλήρων, οἵτινες μ' ὄλας τὰς τρικυμιώδεις
ἀντιδράσεις καὶ τοὺς ἀενάως ἐπικειμένους κινδύνους, δεξιῶς
καὶ ἐβρωμένως ἠγωνίζοντο τὸν ἐντιμον καὶ καλὸν τῆς πατρίδος
ἀγῶνα, καὶ διεύθυνον ἐν τάξει τὸ ἐπικρατέστερον αὐτῆς φρό-
νημα, πρὸς ὃν ἠτένιζεν ἐθνικὸν σωτηρίας λιμένα.

Ἡ Ἐνωσις τῆς Ἑπτανήτου καὶ ἡ δημοκρατικὴ ἐλευθερία,
ἦσαν κυρίως ἡ διλογία καὶ ὁ ἄζων περὶ τοῦ ὁποίου ἐστρέφοντο
οἱ δημοσιογραφικοὶ καὶ συγχρόως οἱ Βουλευτικοὶ τοῦ Ἴωσῆρ
ἀγῶνες. Ἐν ταῖς Βουλαῖς δὲν ἠγόρευε, διότι ἀτυχῶς ἡ φύσις
ἐχρημάτισε πρὸς αὐτὸν φειδωλῆ ὡς πρὸς τὸ χάρισμα τοῦ
ἀνθρώπου, καὶ τὸν ἀπέλειψεν ταύτην ἀνεπλήρουν ὑπερβαλλόντως

τὸ θάρρος αὐτοῦ, ἢ παρρησία καὶ αἱ πολύνοιαν ἔχουσαι λακωνικαὶ φράσεις καὶ δηλώσεις δι' ὧν ἀντέκρουε καὶ πολλάκις ἀπεστόμονε τοὺς ἀντιπάλους. Τρεῖς ἐξελέγη Βουλευτὴς πρὶν τῆς Ἑνώσεως, καὶ κατόπιν πληρεξούσιος μετὰ τὴν Ἐνωσιν καὶ ἄπαξ Βουλευτὴς, καὶ παντοῦ καὶ πάντοτε σταθερῶς καὶ ἀπαραγκλίτως τὴν αὐτὴν ἐτήρησεν ἐθνικὴν καὶ δημοκρατικὴν πορείαν, καὶ εὐσυνειδότως καὶ γενναίως τὸ πρὸς τὴν πατρίδα ἱερὸν καθήκον ἐπετέλεσε.

Πλὴν τὸ μᾶλλον δι' αὐτὸν προσηλὸς, καίτοι μᾶλλον ἀκνωθῶδες καὶ ἐπικίνδυνον ἀθλητήριον, ἦ-τον οὐχὶ αἱ Βουλαι, ἀλλ' ἡ δημοσιογραφία, διότι εἰς ταύτην διὰ τοῦ καλῶς ἐδύναντο ν' ἀναπτύξῃ μεθ' ἱκανῆς ἐκτάσεως καὶ πολλῆς δυνάμεως καὶ εὐρωστίας, ὅ,τι εἰς τὰς Βουλὰς ἢ δὲν ἐπετέλετο, ἢ ὡς ἐκ τῆς φειδωλίας τῆς φύσεως ἐκωλύετο νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθέρως καὶ μακρυγόρως.

Διὰ τοῦ ἀνεξαρτήτου τύπου ὁ ἀγὼν τῆς Ἑνώσεως καὶ τῆς ἐλευθερίας, διετηρεῖτο πάντοτε ἀκμαῖος, διεδίδετο εἰς εὐρύ-τερον ὄριζοντα, διήγειρε συμπλοαίς, ἔκαμνε προσηλύτους, ἐστηλίτευε πᾶσαν κατὰχρησιν, καὶ διαταπίζων τὰς ἀδίκους ἐπιθέσεις, διεσκέδαζε καὶ τὰ ὑποκρυπτόμενα τῆς ἐξουσίας σχέδια, ἔνεκα τοιούτων καὶ τοσούτων ὑπηρεσιῶν συνεκεντρώθη καὶ ὁ ἀπηνέστερος καταδιωγμὸς κατὰ τοῦ ῥιζοσπαστικοῦ ἢ ἐθνικοῦ τύπου.

Πανταχοῦ μὲν διεπράττοντο πλείσται καὶ παντοειδεῖς κατὰ τοῦ λαοῦ βιαιοπραγίαι, καὶ προπάντων ἐν Κερυλληνίᾳ, ὅπου καὶ πρὶν καὶ μετὰ τὰς αἰματηρὰς τῶν στρατοδικειῶν σκηναῖς εἶχεν ὁ ἀγὼν λάβει τὴν ἀνωτάτην αὐτοῦ ἔντασιν, πλὴν οἱ δεινότεροι κίνδυνοι καὶ τὰ ἀγριώτερα πάθη ἐξωρμήθησαν κατὰ τῶν κυριωτέρων τοῦ τύπου αὐτοῦ ὀργάνων, διότι ταῦτα εἶχον τὸ θάρρος νὰ ὀμιλῶσι, καὶ τὴν ἀνταπάρνησιν νὰ ὑποστώσῃ πᾶσαν θυσίαν εἰς ἡμέρας, καὶ τὴν ἐλευθεροστομίαν καὶ

ἢ φιλοπατρία, ἐδύναντο νὰ προπέμψωσι τὸν τολμητικὸν εἰς τὴν ἀγγλόνην, ἐνῶ ἢ σιωπῇ ἢ ἡ κολακεία ἐδύναντο νὰ παράσχωσιν ἐγγύμα ἀσφαλείας καὶ προαγωγῆς.

Ὁ ῥιζοσπαστικὸς τύπος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶναι ἡ δραματικωτέρα πολιτικὴ ἱστορία, καὶ τὸ ἀθλητικώτερον μαρτυρολόγιον ἐνὸς λαοῦ, ὅστις εἰ ἀνίσω πάλῃ ὑπερέβη ἑαυτὸν κατὰ τὴν ἀπαράμιλλον γενναιότητα, τὴν ἀκατάβλητον καρτερίαν καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν παντός καταδιωγμοῦ. Ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ ἐθνικότης ἦσαν τὰ μόνα τῆς πολιτικῆς λατρείας του εἰδῶλα, ἅτινα ἐλάτρευεν οὐχὶ μὲ χρυσὸν ἢ ἄργυρον ἢ ἕτερον ἀπρεπὲς θυμιάμα, ἀλλὰ μὲ ἀφοσίωσιν, σεβασμὸν καὶ ἀφιλοκέρδειαν.

Μ' ὄλα ταῦτα ἂν οἱ τότε Βουλευταὶ καὶ συνάμα δημοσιογράφοι, ἀψηφόντες τοὺς κινδύνους καὶ τὴν ζωὴν, ἠτύχησαν νὰ ὑπεκφύγωσι τὸν θάνατον, ἀπέτισαν ἄλλως τὴν πρὸς τὴν πατρίδα εὐαισθησίαν καὶ τὸν ἡρωϊσμὸν τῶν ἐν τοῖς δεσποτηρίοις, καὶ ἐντεῦθεν ἐπὶ τῶν ξηροσκοπέλων τυραννόμενοι καὶ σηπόμενοι ἐπὶ ἔτη. Πλὴν ἐν τοιαύτῃ θέσει, τὴν θέσιν τῶν κινδύνων καὶ δοκιμασιῶν, ἀνυψοῦται ἡ ἀρετὴ, τότε μανθάνει νὰ στηρίζεται ἐφ' ἑαυτῆς καὶ ἀποκτᾷ τὴν συνείδησιν τῆς δυνάμεως καὶ ἀξιοπροεπείας τῆς. Ὁ κληρὸς τοῦ Ἰωσήφ ἔτυχε πρῶτον ἐπὶ τῶν Ὀθωνῶν καὶ δεύτερον ἐπὶ ἐξαιτίαν ἐπὶ τῆς Ἐρικούσης, εἰς ἣν ἐτελέσθη καὶ τὸ ῥωμαντικὸν ἐπισόδιον τῶν γάμων του μετὰ σώφρονος ἐκ τοῦ ἰδίου θράχου του νεάνιδος, ἀξίας νὰ συμμερίσθῃ τὴν τύχην του.

Ὁ Ἰωσήφ μετὰ τὴν ἐκ τῆς Ἐρικούσης ἐπάνοδόν του, ἀέλαβε τὸ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔνεκα τῆς δεσμεύσεώς του διακοπὴν δημοσιογραφικὸν στάδιον, συνεχίζων τὴν σειρὰν τῆς Ἀναγεννήσεως, πλὴν μετὰ μίαν ἐξαμηνίαν, ἔπαυσεν ἡ ἐκδοσις αὐτῆς ὀριστικῶς. Ὁ πολυετὴς ἀγὼν τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἀνευ ἐτέρων λόγων, ἐψύχρανε, φαίνεται, τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἄλλοτε ἐνθουσιασμὸν, μεταβλήθησαν ἴσως καὶ τὰ πράγματα. Ὁ ἠθικὸς τῶν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ἰδεῖν πάλος εἶναι ἢ ἰσχίς καὶ ἔγερτις τοῦ πνεύματος, καὶ δ-
σάκις ἐκεῖνος πύσει, τοῦτο ἐξασθενεῖ καὶ ἀποναρκούται ἢ καὶ
ἀλλοιοῦται.

Ἐκλεχθείς Βουλευτὴς εἰς τι κενὸν τῆς 11 Βουλευτικῆς περι-
όδου, ἐξελέχθη καὶ πάλιν μετὰ τὴν λήξιν ταύτης, μέλος καὶ
Ἀντιπρόεδρος τῆς 12, εἰς ἣν ὑπεστήριξε καὶ τὴν ἀναστολήν
τοῦ Ἐθνικοῦ ζητήματος, προταθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς.
Μετὰ δὲ τὸ πέρασ τῆς πρώτης καὶ μόνης τῆς Βουλῆς ταύτης
συνόδου, ἐπεδόθη ἐκ νέου εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν ἔργον του,
ἐκδόσας ἐτέραν ἡμερησίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀληθείας Ῥιζο-
σπάσσης, πρὸς ἀντίθεσιν ἐτέρας κληθείσης ψευδωνύμως Ὁ
Ῥιζοσπάσσης. Διήρκεσε δὲ καὶ αὕτη ἐν μόνον ἔτος.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐπετελέσθη, ὡς μὴ ὄφειλε, καὶ
ἡ Ὀλυμπιακὴ μεταπολίτευσις, ἥτις ἀποπέμφασα τὸν ἐκ
Βαυαρίας Βασιλέα Ὁθωνα, ἀνηγόρευσε ἀντ' αὐτοῦ τὸν ἐκ
Δανίας Γεώργιον Α'. ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ ὁποίου ἐπερατώθη
καὶ τὸ ζήτημα τῆς Ἐνώσεως, διότι διαλυθείσης τῆς 12
Βουλῆς καὶ συγκροτηθείσης τῆς 13, εἰς ἣν οὔτε ὁ Ἰωσήφ, οὔτε
ἡμεῖς ἐλάβομεν μέρος, ἐψηφίσθη τῆ συγκραταθεῖσι τῆς Προστα-
σίας καὶ ἡ Ἐνωσις τῆς Ἐπτανήσου μετὰ τὰς ἐλευθέρους Ἐλ-
λάδος. Κατόπιν τοιαύτης ἐπιστήμου πράξεως, ἤρθη καὶ ἡ
Προστασία. Ἐιλέξατο δὲ τότε καὶ ἡ Ἐπτανήσος τοὺς πληρε-
ξουσίουσ τῆς, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν καὶ πρότερον συνεδρι-
άζουσαν Β' ἐν Ἀθήναις ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἐκλεχθέντων πληρεξουσίων ἦτο καὶ ὁ Ἰ-
ωσήφ, ὅστις παρητήθη μὲν τῆς ἐκλογῆς του, πλὴν προσκληθείς
ἐπιστήμως ὑπὸ τῆς συνελεύσεως, ἀπῆλθε καὶ εἰργάσθη συνεπῶς
πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ προηγούμενα αὐτοῦ. Ἐπιστρέψας εἰς
Κεφαλληνίαν μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως,
ἐπεχειρήσατο καὶ ἐκ τρίτου τὴν ἐκδόσιν ἐτέρας ἡμερησίδος ὑπὸ
τὸ ὄνομα Ἀναμόρφωσις. Ἐργατικὸς ἀνάγκης καὶ ἀπό-
στολος θερμὸς, δὲν ἐγκατέλειπε καὶ τὸ κήρυγμα τῆς πολιτικῆς

αὐτοῦ πίστεως. Ματέβαλλε μὲν ὀνόματα εἰς τὰ δημοσιογρα-
φικὰ αὐτοῦ ὄργανα, ἀλλ' οὐδέποτε καὶ ἀρχὰς καὶ ἰδέας. Τὰ
ὀνόματα ἦσαν ἱματισμοὶ χαρακτηριστικοὶ διαφόρων ἐποχῶν,
πλὴν αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ ἰδέαι ἦσαν δόγματα ἀναλλοίωτα ὡς ἡ
ἀλήθεια.

Διετηρήθη δὲ καὶ ἡ Ἀναμόρφωσις ἐν μόλις ἔτος, ὅτε καὶ ὁ
Ἰωσήφ εἴτε κατάκοπος ἐκ τῶν πολυετῶν ἀγῶνων, εἴτε ἀπογο-
ητευμένος ἐκ τῆς κακῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, εἴτε τετραυμα-
τισμένος ἐκ τῆς ἀδικίας τῶν ἀνθρώπων, εἴτε ἐξ ὄλων τούτων
ἁποθεαβῆναι, ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ οἰκογε-
νειακὸν βίον, ὅπου ἐτέρας φύσεως ἀρεταὶ διέκρινον αὐτὸν· ἡ
πρὸς τὰ τέκνα φιλοστοργία, ἡ πρὸς τὴν σύνευσιν ἀφοσίωσις, ἡ
πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀγάπη, ἡ πρὸς τοὺς συγγενεῖς εὐαισθησία,
καὶ ἡ πρὸς πάντας εὐπροσηγορία καὶ ἀγαθότης. Ἀποσιτιζό-
μενος δὲ διὰ τοὺς ὑπὲρ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας ἀγῶνάς του,
ὡς ἐπαίτης ἐκ τῶν ψυχίων τῆς μεγάλης τοῦ ἔθνους τραπέζης,
εἰς ἣν ἕτεροι παρείσαντο καὶ παράσιτοι νέμονται ἀπονητὶ τὸ
ἄθλον τοῦ ἀγῶνος, καὶ κατασωτεύου ἐν θαλίαις καὶ χλιδαῖς
τὰ ἴδια καὶ ἀλλότρια πλοῦτη, ἀπεδήμησε τέλος καὶ εἰς τὸν Κύ-
ριον, ἀναφωνῶν ὡς ὁ Ἰώβ ἐν ταῖς δοκιμασίαις αὐτοῦ! « Γυμνὸς
« ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι. »
Τοιαύτη ἐχημάτισεν ἐν κεφαλαίῳ καὶ ἡ ἀποτελοῦσα ἐκτενε-
στέραν τῆς πατρίδος ἱστορίαν πολιτεία τοῦ Ἰωσήφ μέχρι τοῦ
οὔδου τοῦ τάφου του.

Τώρα πλέον ἀφοῦ σταχυολογοῦντες οὕτως εἰπεῖν τὰς δια-
φόρους τοῦ τεθνεῶτος ἡλικίας, ἐσηματίσαμεν τὴν μικρὰν αὐ-
τοῦ βιογραφικὴν ἀνοδοδέτην, καὶ μετὰ μικρὸν μέλλομεν νὰ
καταθέσωμεν καὶ ἀποδώσωμεν αὐτὸν εἰς τὸ στοιχεῖον ἐξ οὗ
ἐξῆλθε, « γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει, » ἄς σταματήσωμεν
ὀλίγον ἵνα παρατηρήσωμεν ἂν ὅλος ἀνηρηπάγη ὑπὸ τοῦ θανά-
του, ἢ ἂν ἄφησε καὶ ὀπισθὲν του κληρονομίαν τινα, καὶ ποίαν ;
Ἡ ἔρευνα ὁμως αὕτη συνδέεται μετὰ γενικωτέρας, προκα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

λει τὸ σπουδαῖον καὶ ψυχολογικὸν ζήτημα, ἂν ἀπομένῃ τι, καὶ τί ἀπομένει μετὰ τὸ θλιβερὸν τοῦ βίου τέρμα καὶ τὴν πλήρη τοῦ ἀνθρώπου ἀποσύνθεσιν, διότι ἂν καὶ ἡμεῖς ἐσκεπτόμεθα, ὡς ἕτεροὶ τινες νεωτερίζοντες σήμερον σκέπτονται, ὠφείλομεν οὐ μόνον νὰ σιωπήσωμεν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' οὐδὲ ἀπλοῦ βλέμματος νὰ ἀξιώσωμεν αὐτὸν, ὡς καὶ πάντας τοὺς ἀποικοινομένους ὁμοίους μας, διότι κατὰ τοὺς ἀποπλανημένους ἐκείνους ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν τοῦ κτήνους διαφέρει. « Οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται ». Ἔως ἴδωμεν.

Ἐὰν ἀντιπαρεθέτομεν ἀπλῶς τὰ ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διαπραττόμενα, πρὸς τὰ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν καὶ τὸ τραγικὸν τῆς κηδείας των δρᾶμα συμβαίνοντα, ὠφείλομεν βεβαίως νὰ ἐκστομίσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ κοινὸν μὲν, πλὴν οὐδέποτε ἀρκούντως ἐπαναλαμβανόμενον τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ. » Ματαιιότης ματαιιοτήτων. τὰ πάντα ματαιιότης ».

Ὁ μέγας τῶντι καὶ σοφὸς οὗτος Βασιλεὺς, ὅστις ἐπεδίωξεν, ἀπῆλαυσε καὶ ἐδοκίμασε πάντα τὰ τοῦ κόσμου τούτου νομιζόμενα ἀγαθὰ, καὶ τοῦ ὁποίου οὐδεμίᾳ ἐπιθυμίᾳ ἔμεινεν ἀπλήρωτος, ἐτελείονεν αἰετοπερὶ εἰς πᾶσαν ἀπόλαυσιν, ὡς ὑπὸ κόρου κατεχόμενος, μὲ τὸν αὐτὸν ἐπὶ τὸν « ματαιιότης ματαιιοτήτων κ. τ. λ. » Πλούτη, τρυφάς, δόξας, μεγαλεία, κράτος, ἀνάσεις, σοφίαν, ὅλα ἐν πλησμονῇ ἐδοκίμασε, πλὴν καὶ εἰς ὅλα καὶ εἰς ἕνα καστον ἀνέκραξε « ματαιιότης, ματαιιοτήτων κ. τ. λ. » διότι καὶ ὁ χορτασμὸς καὶ ἐπὶ τέλους ὁ θάνατος τὰ πάντα εἰς τέφραν καὶ καπνὸν διαλύει. Τῆς τύχης καὶ τῶν περιστάσεων τὰ ἀγαθὰ τοιοῦτον ἔχουσι τέρμα. Αἱ περὶ προαγωγῆς μέριμναι, αἱ περὶ δόξης ἀνησυχίαι, τὰ χρυσὰ ὄνειρα, οἱ μεγάλοι σκοποὶ, τὰ εὐρύτατα σχέδια καὶ πᾶσα ἡ τύρβη τοῦ βίου ἐν τῷ θαλάτῳ κατασυντρίβονται, ἐν τῇ τελευταίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ἀποδημίᾳ ἐκμηδενίζονται. « Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες » οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ.

Ἔως φαντασθῇ τις οἰανδήποτε ὑπεροχὴν, οἰονδήποτε μεγαλειὸν τοῦ κόσμου τούτου, ἄς φαντασθῇ κοσμοκράτορα, ἔχοντα ὑποτελεῖς καὶ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν του πάντας τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, δύναται νὰ δοθῇ ὕψος τούτου ἀνώτερον, δόξα μεγαλητέρα καὶ κράτος ἰσχυρότερον; — Καὶ ἐν τούτοις, αἴφνης ἐνσκήπτων ἀνεμοστρόβιλος ἐκσφενδονίζει καὶ ῥίπτει αὐτὸν χαμαὶ, ὡς σφοδρὰ λαίλαψ ῥίπτει πελωρίαν δρῦν· ὁ ἐπελθὼν θάνατος κατεσύντριψε καὶ ἐξηφάνισεν αὐτὸν, ὡς κατασυντρίβει καὶ ἀφανίζει πᾶν τὸ προστυχὸν βράχος ἐξ ὄρεινου ὕψους κατακυλισθεὶς. Τότε ἴσως ἀφυπνιζόμενοι καὶ τὴν κεφαλὴν προβάλλοντες ἐκ τοῦ ἀσκήμου αὐτῶν τύμβου, καὶ οἱ ἄλλοτε οὔτε τὸ κρᾶσπεδον τῶν ἱματίων του πολυμῶντες ν' ἀτενίσωσι, θέλουν εἰπεῖ εἰς αὐτόν. « Λοιπὸν καὶ σὺ κατῆλθες πρὸς ἡμᾶς, καὶ σὺ ἔγινες ὁμοῖος » μὲ ἡμᾶς ». Ἴδου ὁ κοσμοκράτωρ!

Ὁ θάνατος τὰ πάντα ἐξισώνει, τὰ πάντα μεταβάλλει, καὶ ἄμορφα καὶ ἀκατανόμαστα καθιστᾷ. Ὡς καὶ αὐτὸ ἡμῶν τὸ σῶμα μετενομάζει π τ ῶ μ α, τὸ ὅποιον ἐν τῷ τάφῳ διαλυόμενον μένει πλέον καὶ αὐτὸ ἀκατονομαστον. Βλέπει τις ἐκεῖ ἢ ἀκούει οὐχὶ πλέον ἐν, ἀλλὰ πλείεστα ἕτερα ὀνόματα· ὄστᾳ, λείψανα, κρανία, κόνιν, σκώληκας, μὴδέν. Λοιπὸν εἰς τοῦτο καταλήγει ὁ τοσοῦτον ἐν τῷ βίῳ ἐξυψούμενος καὶ ὑπερηφανευόμενος, εἴτε διὰ τὸν ὄλθον του, εἴτε διὰ τὰς τιμὰς καὶ τὰ ἀξιώματα, εἴτε διὰ τὴν σοφίαν του ἄνθρωπος; Εἰς ἐρείπια ἀκατανόμαστα καὶ ἀνοργάνιστα ἀνευ τινὸς μορφῆς, κάλλους ἢ σχημασίας; — Ναι, εἰς τοιοῦτον ἐλεεινὸν τέλος κατεδικάσθη ἡ μωρὰ ἀλαζονεία του καὶ ὁ ὑπερηφάνος ἐγαυσμὸς του, ὡς ἐκ τοῦ μὴδενὸς ἐξῆλθεν, οὕτω καὶ εἰς τὸ μὴδέν ἐπανερχεται. Λοιπὸν τετέλεσται! Ὁ τάφος εἶναι ἀρνήσις καὶ πλήρης τοῦ ἀνθρώπου ἐξόντωσις! Χαιρέτωσαν λοιπὸν καὶ εὐαγγελισμοὶ, καὶ ἐπαγγελίαι, καὶ κηρύγματα, καὶ θυσίαι καὶ ἐξαγοραὶ! Ὁ θάνατος ἀνέτρεψε τὰ πάντα, καὶ καλύψας αὐτὰ ὑπὸ τὰ σκότη τῆς γῆς, ἐνεγράφη καὶ τὴν ἐπιτύμβιον

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ἐπιγραφὴν « ἀπόγνωσις, καταστροφή τελεία, ὕπνος αἰώνιος, » μηδενικότης ! »

Ὁχι, μὴ καυχᾶσθαι, ὃ ὕλισται, ὅτι ἐνίκησατε, διότι καὶ ὁ Ἄδης ἐκαυχῆθη, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κατῆχύνθη. Οὔτε ὁ τάφος εἶναι παμβόρος, οὔτε ὁ θάνατος πανίσχυρος, οὔτε ἐκεῖνος ἐκμηδενίζει, οὔτε οὗτος καταβάλλει ὅλον τὸν ἄνθρωπον. Ὁ φέρων τὴν εἰκόνα καὶ τὸ ὁμοίωμα τοῦ δημιουργοῦ του, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ὁποίου ἀθῶον καὶ τίμιον ἐχύθη αἷμα, δὲν δύναται νὰ καταλήγῃ καὶ εἰς ἄρνησιν καὶ μηδενικότητα· μένει κατὰ τι ἐξ αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον οὔτε ὁ θάνατος ἰσχύει νὰ δαμάσῃ, οὔτε ὁ τάφος νὰ περιλάβῃ, δὲν εἶναι τῆς δικαιοδοσίας καὶ τῆς δυνάμεως των, εἶναι ὑπέρτερον ἐξ αὐτῶν, διότι εἶναι καὶ καταγωγῆς διαφόρου καὶ φύσεως ὑψηλοτέρας. Ἀλλὰ τί εἶναι τοῦτο, εἶναι ἐκεῖνο ἀνευ τοῦ ὁποίου μένει τῶντι μηδὲν ὁ ἄνθρωπος, διότι ἂν εἰς αὐτὸν δὲν ὑπῆρχε, κατ' οὐδὲν ἤθελε πράγματι διαφέρει τοῦ κτήνους, ἀγελαῖος ἴσως, πλὴν ἔρπων, πλανόβιος καὶ στάσιμος ὡς αὐτό. Οὐδεμία ἀξιοπρεπῆς παράστασις, οὐδεμία ὑψηλὴ σύλληψις ἢ ἰδέα μεγαλείου, οὐδεμία ἀνκαλύψις καὶ δημιουργία ἀφ' ὅσας σήμερον ἐκπλήττουν τὸν κόσμον, οὐδεμία συνείδησις καλοῦ ἢ κακοῦ καὶ ἐκλογὴ τούτου ἢ ἐκεῖνου, οὐδεμία συναίσθησις καθήκοντος, οὐδεμία τέλος γυνῶσις καὶ ἀτκήσις ἀρετῶν, ἐξ ὧν προάγεται καὶ κλείζεται ὁ βίος τῶν ἐθνῶν, ἤθελεν ἀπορρέει ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, διότι τὸ κτήνος καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ μηδὲν, οὔτε σκέπτεται, οὔτε ὑψοῦται, οὔτε σχεδιάζει, οὔτε ἐφευρίσκει, οὔτε οἰκοδομεῖ, δὲν ἔχει οὔτε δύναται νὰ ἔχῃ τὰς δυνάμεις καὶ ιδιότητες ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας κατέχει μόνος ὁ ἄνθρωπος, καὶ δι' ὧν ὑποβάλλει πᾶσαν τὴν φύσιν ὑπὸ τὸ κράτος του· αὐταὶ ὑφίστανται οὐχὶ ἐν τῷ σώματι, ἀλλ' ἐν τῇ ἐλλόγῳ ὑπάρξει, ἐν ἄλλῃ αὐτῷ οὐσίᾳ, ἧτις οὔτε εἰς φθορὰς, οὔτε εἰς μέτρα χρόνου ὑπόκειται· εἶναι δὲ ἐκείνη, ἣν διέκρινεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ σοφὴ Θεοκῶτις καὶ ἀνταπέδωκεν εἰς τὸν Θεόν. « Λήψεται δὲ Θεὸς τὴν ψυχὴν. »

Αὕτη οὐδέποτε κατέρχεται ἐν τῷ τάφῳ μὲ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ ἱματισμοῦ της· οὗτος μόνος μένει κτῆμα καὶ ἔρμαιον τοῦ θανάτου, πλὴν ἐλείνη ὡς ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς συγγενείας ἢ καταγωγῆς της ἀπέρχεται εἰς ἕτερον ἐνδιαίτημα· τὸ σῶμα ἐν τῇ γῆ καὶ ἡ ψυχὴ ἐν τῷ οὐρανῷ. « Ἐπιστραφήτεται, εἶπε καὶ ὁ σοφὸς » Ἐκκλησιαστής, ἡ κόνις εἰς τὴν γῆν αὐτῆς, καὶ τὸ πνεῦμα εἰς » τὸν Θεόν, ὃς δέδωκεν αὐτό (κ. 12 στ. 7). »

Ἐνεκα τῆς διπλῆς ταύτης φύσεως καὶ τελευταίας τοῦ ἀνθρώπου τύχης, ὁ αὐτὸς Ἐκκλησιαστής ἐνῶ πάντα τὰ ὑπὸ τὸν ἥλιον θεωρεῖ φροῦδα, καὶ εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀναφωνεῖ, ὡς προσλάβομεν, τὸ « ματαιότης ματαιότητων, » ἐν μόνον ἐξαίρεσι καὶ συσπαίνει, διότι θεωρεῖ αὐτὸ ὑπαγόμενον εἰς ἀνωτέραν σφαῖραν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν τοῦ κόσμου τούτου· αὐτὸ εἶναι πραγματικὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀληθὲς καὶ πρὸς σωτηρίαν ἄγον· τὸ ποῖον; « Φοβοῦ τὸν Θεόν καὶ τήρει τὰς ἐντολάς του, ἰδοὺ » ἅπας ὁ ἄνθρωπος. » Καὶ διατὶ εἰς τοῦτο μόνον ἀνακεφαλαίωσε ὅλον τὸν ἄνθρωπον; Διότι ὁ φόβος ἐκεῖνος καὶ ἡ συμμόρφωσις πρὸς τοὺς νόμους του, ἐξάγει αὐτὸν ἐκ τῆς ματαιότητος καὶ τῆς πλάνης, καὶ προσκολλᾷ εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται καὶ ἡ μέλλουσα τύχη του, διότι « ὁ Θεός, » προσθέτει ὁ σοφὸς Βασιλεὺς, κρινεῖ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ του, ὃ, τι » καλὸν ἢ κακὸν ἔπραξε. » Δεινὸς εἶναι ὁ φόβος οὗτος τοῦ Θεοῦ, ὃν μόνον καὶ αὐτὸς ὁ πανίσχυρος τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἀνὴρ, δὲν ἐτόλμησε ν' ἀρνηθῇ. « Οὐδένα, εἶπε, πλέον φοβοῦμαι, » εἰμὴ τὸν Θεόν, διότι » φοβερόν τῶντι τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας » Θεοῦ ζῶντος. »

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν θνήσκων δὲν γίνεται τελεία τοῦ τάφου βορά. Ἀναλαμβάνει μὲν οὗτος ὃ, τι ἀνήκει εἰς αὐτὸν, τὸ πτώμα, καὶ ἐκμηδενίζει αὐτὸ, διότι καὶ μηδὲν ἦτο ἀλλὰ τὸ ἄρθρατον, τὸ ἀναλλοίωτον, τὸ αἰώνιον, τὸ θεῖον μένει ἀεὶζῶν καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐγκαταλείπον συνάμα καὶ εἰς ἡμᾶς ὡς κληρονομίαν τὴν αἰσίαν ἢ ἀπαίσιον αὐτοῦ μνήμην, ἣν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

τὸ μηδὲν βαιβαίως δὲν ἐγκαταλείπει· ἐκεῖ ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ δώτῃ αὐστηρὸν λόγον τῶν πράξεών του. «κρίνει αὐτὸν ὁ Θεὸς» ἐν τῇ δικαιοσύνῃ του.)

Ἄλλὰ καὶ ἐνταῦθα ὡς ἀνήκων εἰς μεγάλην οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν, ἣς ἀπῆρτιζε μέλος καὶ εἴτε ἐκθύμως, εἴτε ραθύμως, εἴτε καλῶς, εἴτε κακῶς εἰργάσθη ὑπὲρ ἢ κατ' αὐτῆς, ὀφείλει νὰ ὑποστῇ ὑπὸ τῶν ἐπιζόντων ὁμοίων του ἐτέραν ἀπαθῆ, ἀμερόληπτον καὶ δικαίαν κρίσιν ἐν τῇ μνήμῃ, ἣν ἀφῆκεν ὡς γενικὴν ἐν τῷ κόσμῳ κληρονομίαν, καὶ εἰδικὴν ἐν τῇ ἰστορίᾳ τῆς πατρίδος του. Ἀπτόμενοι ἤδη καὶ τῆς λεπτῆς ταύτης ἐρεύνης, ὡς ἐν ἐπιλόγῳ, θέλομεν καταπαύσει δι' αὐτῆς καὶ τὸν λόγον.

Ὁ κόσμος ἐν γένει, τοῦ ὁποίου τὸ κύριον ἐλατήριον καὶ ἡ φιλοσοφώτερα μερὶς, εἶναι πάντοτε τὸ ὕλικόν συμφέρον, μ' ὅσῃν καὶ ἂν ἐπιδεικνύῃ πολλὰκις ἀφιλοκέρδειαν, ἐκτιμᾷ μάλλον, θαυμάζει, ἐπιδιώκει καὶ συνήθως διὰ πολέμων κατακτᾷ, ὅ,τι συνάδει πρὸς τὸ ἐπικρατέστερον αὐτοῦ φρόνημα. Κατὰ συνέπειαν τῆς αὐτῆς φιλοσοφίας ἐπιπίπτει μετὰ πειναλέας οὕτως εἰπεῖν λαιμαργίας, καὶ ἐνίοτε συγκρούεται μέχρι θανάτου, ὁσάκις περιέλθωσιν εἰς αὐτὴν πολυτάλαντοι ἢ πολυκτῆματοι κληρονομίαι. Ὅσάκις δὲ ἀπεναντίας τύχωσιν ἰσχυαὶ καὶ ἀμέταλλοι, καὶ τοὶ ἄλλως ἠθικῶς βαρύτεροι καὶ σπάνιοι, οὐδεμιᾶς ἢ μικρᾶς ἀξιοῦναι αὐτὰς προσοχῆς· τότε δὲ μόνον τὰς ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην του, ὅταν λάβῃ ἀνάγκην τῆς λαμπροδότης καὶ τοῦ ἠθικοῦ κύρους των.

Εἰς τὰς δευτέρας ταύτας κατατάττομεν καὶ τὴν κληρονομίαν τοῦ ἡδὴ ἐνώπιόν μας νεκροῦ. Ἄλλὰ θέλει τύχη καὶ ἐν τῷ κόσμῳ κληρονομῶν ἀξίων νὰ τὴν συλλέξωσι καὶ δεόντως καλλιεργήσωσιν, ἢ θέλει μείνει ὡς κειμένη, καὶ ὡς ἐξ ἀπογραφῆς διαχειριζομένη; — Ἐκ τῶν ἐνεστώτων, ἃς κρίνῃ ἕκαστος καὶ περὶ τῶν μελλόντων. Ἡ κληρονομία αὕτη σύγκειται ἐκ δύο κυρίως μεγάλων καὶ πολυστηνάντων κεφαλαίων, καταρτισθέντων διὰ πολυετῶν μόχθων καὶ ἀγῶνων. Εἶναι δὲ ἀμρό-

τερὰ κατατεθειμένα εἰς τὰ πρακτικὰ ἔργα τῶν Βουλῶν καὶ τὰ δημοσιογραφικὰ ὄργανα τοῦ τεθνεώτος.

Τὰ δύο ταῦτα ἠθικοπολιτικὰ κεφάλαια ἀφορῶντα ἀνεκαθεν εἰς τὴν ἄρμεσον ὕλικὴν καὶ ἠθικοπνευματικὴν τῆς κοινωνίας ἀνάπλασιν, καὶ τὴν βαθμιαίαν καὶ μετὰ πολιτικῆς συνέσεως ἐπιδιωκομένην τῆς ἐθνικῆς παλιγενεσίας συμπλήρωσιν, εἶναι οὐσιωδῶς τὸ ἐθνικὸν φρόνημα καὶ ἡ δημοκρατικὴ ἐλευθερία. Αἱ μεγάλαι ἰδέαι ἐκπροσωπούμεναι ὑπὸ ἐκτάκτων χαρακτήρων καὶ ἐγκαίρως ἀνακηρυττόμεναι δύνανται ν' ἀναδημιουργήσωσι καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω νὰ χειραγωγήσωσι τὰ ἔθνη, ὅταν καὶ ταῦτα ἐννοοῦνται καὶ ἐκτιμῶνται τὴν ἀξίαν των, ἐξεύρουσιν καὶ θέλουν νὰ ὠφελῶσιν ἐξ αὐτῶν, διότι δὲν ἀρκοῦν, μόναι αἱ ὑψηλαὶ ἰδέαι καὶ τὰ γενναῖα αἰσθήματα, ὅπως ἀναδείξωσι καὶ τὰ ἔθνη μεγάλα καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξόχους χαρακτήρας, πρέπει νὰ ἐνεργῶνται καὶ μετὰ θάρρους καὶ συνέσεως, καὶ ν' ἀντιμετωπίζωσι σταθερῶς καὶ ἀτρομήτως τοὺς κινδύνους.

Τοῦ μὲν ἐθνικοῦ φρονήματος, ὅντος ἐν γένει ἰδίου καὶ τῆς χώρας, ἐχρημάτισεν ὁ Ἰωσήφ εἰς ἐκ τῶν πρώτων κηρύκων καὶ μαρτύρων. Τῆς δὲ δημοκρατικῆς ἐλευθερίας συμμεριζομένης καὶ παρ' ἐτέρων, ἔλαβεν ἐνταῦθα τὴν πρωτοβουλίαν καὶ ἔγινεν ὁ Ἡγέτης. Ἐκεῖνο ἦτο ἡ ὕλη, αὕτη ὁ τύπος τῆς οἰκοδομῆς. Πλὴν ἐν τῇ προσωπικότητι τοῦ Ἰωσήφ τὸ πρῶτον ἐπεῖχε θέσιν οὕτως εἰπεῖν δαπέδου, καὶ ἡ δευτέρα ἀναγλύφου. Τὸ μὲν ἐγεννήθη μετ' αὐτὸν, ἡ δὲ προσεκτῆθη καὶ ἔγινεν ἑτέρα φύσις εἰς αὐτόν. Ὁ νοῦς, ἡ σὰρξ, τὸ αἷμα, ἡ ψυχὴ καὶ ἅπας αὐτοῦ ὁ ὀργανισμὸς ἔζη πλέον καὶ ἐκκινεῖτο δι' αὐτῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ φρονήματι.

Μετὰ τὸ φρόνημα τοῦτο ἡ εὐτακτος, ἡ κανονικὴ καὶ ἡ πεφωτισμένη δημοκρατικὴ ἐλευθερία, ἦτον ὁ θερμότερος καὶ σφοδρότερος παλμὸς τῆς καρδίας του, εἰς τὴν ἐλαχίστην τοῦ ὁποίου πίεσιν ἡ εὐαισθησία του ἐξανίστατο, ἀντέκρουεν αὐτὴν

ΠΑΡΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

καὶ ὑπὸ τινῶν ἐκλαμβανόντων τὴν ἀντίθεσιν ὡς θέσιν, οὐχὶ δικαίως, ἐπεικῶς καὶ ἀπροκαταλήπτως ἐκρίνετο. Εἶχεν ἴσως καὶ αὐτὸς τὰ λάθη, καὶ τὰς ἀδυναμίας του, διότι οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι ἀναμάρτητος. Πλὴν αὐταὶ δὲν ὑφίστανται ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὰ προτερήματα, ταῦτα ὑπερακοντίζουσιν τὰς ἀδυναμίας· ἡ πλάστιγξ βρύνει ὑπερμέτρως ὑπὸ τῶν ἀρετῶν, ἡ λάμψις τούτων δὲν μειοῦται ὑπ' ἐκείνων.

Ἐκ τῶν δύο σπουδαίων ἠθικῶν κεφαλαίων, ἐξ ὧν ὡς διελθόμεν ἀπαρτίζεται κυρίως ἡ κληρονομία του, τὸ μὲν ἐπήνεγκε ζῶντος αὐτοῦ καὶ τὸν ἄμεσον ἐπιδιωκόμενον καρπὸν, καίτοι ἔνεκα ἐτέρων ἐπισπεύσεως, καὶ ἔνεκα ἀδεξίων ἢ καὶ δυσμενῶν καλλιεργητῶν, δὲν ἀπέδωκε καρπὸν ἀντάξιον ὡς ὤφειλε καὶ προτεδοκᾶτο, ὑγιῆ, εὐσαρκον καὶ εὐχυμον, ὅστις καὶ τὴν ὄρασιν νὰ τέρπει, καὶ τὴν γεῦσιν νὰ εὐαρεστῇ καὶ τὴν μέλλουσαν ὄρεξιν νὰ κνίσῃ. Ἴσως εἰς τὸ ἐξῆς βελτιωθῇ.

Τὸ δὲ, καίτοι ἀρκούντως ἐνυκλοφόρησεν, ἔμεινεν ὅμως ὡς ἄνθος ἐν τῷ ἰδίῳ ἀλυκι, δὲν ἠκούετο καὶ παρὰ πάντων εὐνοϊκῶς. Ἐν χρόνῳ καὶ ἐν τόπῳ τὰ πάντα εὐδοκίμοῦν καὶ παγιοῦνται. Ἐχουν καὶ αἱ ιδέαι εἰς τὸ πλεῖστον τῶν ἀνθρώπων τὰς ἐποχὰς των, ὡς ἔχει καὶ ἡ φύτις τὰς ὥρας της· εἶναι καὶ αὐταὶ εἰς τοὺς πολλοὺς ἰδιότροποι, ὡς εἶναι οἱ συρμοὶ εἰς τοὺς ἱματισμούς. Πλὴν ὡς οὔτοι μετὰ πάροδον χρόνου, εἴτε ὅμοιοι, εἴτε μικρόν τι παρηλλαγμένοι ἐπανέρχονται, οὕτω καὶ αἱ μεγάλαι ιδέαι ἐπαναφαίνονται ἕωσὸ φθάτωσιν εἰς τὸ ὀριστικὸν αὐτῶν τέρμα· οὗτος εἶναι ὁ νόμος των· ἔχουν ἴσως οἱ κομῆται τὰς περιόδους των. Εἰς τοὺς ἀληθεῖς ὅμως ἠγέτας, τοὺς ἐθνουσιώδεις κήρυκας καὶ τοὺς πιστοὺς αὐτῶν ἀποστόλους, δὲν ὑπόκεινται εἰς ταιαύτας σεληνικὰς φάσεις, δὲν ἔχουν σκιόφωτα, εἶναι ἀείποτε, εἴτε ὡς πρόδρομοι θεωρηθῶσιν, εἴτε ὡς ἐν ἀπόπτῳ ἀλήθειαι τοῦ μέλλοντος, λαμπραὶ, ἀμυαῖαι καὶ σταθεραὶ, ὡς ἐχρημάτισαν καὶ εἰς τὸν παρῆκοντα καιρὸν· οὔτε ἐπιτρέπονται εἰς αὐτοὺς ὅμοιοι ἢ παρὰπλήσιοι μεταμορφώσεις,

διότι ἄνευ τῶν ἰδεῶν ἐκείνων ἐκλείπει καὶ ἡ μεγάλη αὐτῶν προσωπικότης, ἥτις καὶ ἀκοντας τοὺς κατατάττει εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν, καὶ ἀναγράφει αὐτοὺς ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

Εἰς ταύτην εἶναι ἤδη καὶ ὁ Ἰωσήφ ἀναγεγραμμένος. Ἡ Κεφαλληνία πρέπει νὰ σεμνύνεται εἰς τοιοῦτον τέκνον. Ἡ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναγραφὴ του εἶναι τὸ δίκαιον πόρισμα οὐχὶ τῆς τύχης ἢ τῶν ἐξωτερικῶν χαρίτων, ἀλλὰ τῆς ἀνδρικής ψυχῆς του, τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἀρετῶν του, ἐξ ὧν δημιουργοῦνται οἱ μεγάλοι χαρακτῆρες.

Ἴδου τὸ ἀληθὲς καὶ ἀναφαίρετον ἐκ τοῦ στήθους του παράσημον, ἰδοὺ ὁ ἀμάραντος τῆς δάφνης στέφανος, ὅστις καὶ ἐν τῇ ὀλιγορίᾳ τοῦ κόσμου περιβάλλει αὐτόν. Τὸ πολιτικὸν παρελθόν του, ὅλος ὁ βίος του καὶ ἡ ἠθικὴ κληρονομία του, θέλουν ἀπαρτίζει χρυσῆν σελίδα ἐν τῇ νεωτέρᾳ τῆς Κεφαλληνίας καὶ ἀπάντος τοῦ ἔθνους ἱστορίᾳ, εἰς ἣν καὶ ὡς μικρόν τι, κόσμημα θέλει προστεθῇ καὶ φιλολογικὴ παράγραφος, ἐξαίρουσα, ἐν ἀξέστω εἰσέτι γλωσσικῇ ἐποχῇ, τὴν καθαρότητα καὶ ἀκριβολογίαν τῆς γλώσσης, καὶ τὸ εὐρυθμον καὶ συνθετικὸν ὄρος.

Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ λεξιλόγιόν του δὲν εἶναι λίαν ἀφθονον καὶ πολυτελές, οὔτε ἡ φράσις ἀνθηρὰ καὶ εὐροεπής, πλὴν καὶ ἐκεῖνο εἶναι καλῶς ἐκλελεγμένον καὶ εὐστόχως ἐφηρμοσμένον, καὶ αὕτη ὁμοιόμορφος καὶ συνεσφυγμένη, εἶναι ἡ γλώσσα καὶ ἡ φράσις τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ οὐχὶ τῆς ποιήσεως καὶ φαντασίας· αἱ περιγραφαὶ ζῶνται, αἱ εἰκόνες εὐχρώματοι αἱ ἔννοιαι εὐφρεῖς καὶ μετ' ὀρθῆς κρίσεως ἐκφερόμεναι, καίτοι ἐνίοτε εἶναι ἀόριστοι καὶ ἀπρημέναι, ἰδίαι τῆς δογματικῆς Σχολῆς, ἣν μᾶλλον ἠσπάζετο. Ἄλλ' ἐν γένει ἡ ὑψηγορία εἶναι παντοῦ τὸ κύριον αὐτοῦ χαρακτηριστικόν.

Ἡ δὲ ἱστορία ἀδραμαντοστόλιστος κωροῖς θέλει τεθῆ ἐπὶ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ σελίδος εἶναι, ἐξ ἑνὸς μὲν τὸ ἀτρόμητον θάρρος, καὶ ὁ σπάνιος εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους πολιτικός ἡρωϊσμός, μεθ' ὧν ἐπάλασσε καὶ ἐκτέησατο τὴν ὁποίαν ἐγκαταλείπει κληρονομίαν, διότι ἔταν ἀναλογισθῆ τις τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἠγωνίζετο, θέλει, ἂν ἕτερος ζῆλος δὲν τὸν κατέχει, ἀδιστακτικῶς ὁμολογήσει ὅτι δὲν εἶναι τοῦ τυχόντος, νὰ ἐγκαρτερῇ ἐπὶ ἔτη σηπόμενος ἐπὶ μικρᾶς νησίδος, καὶ ν' ἀντιμετοπιζῇ δεσπότην ἰσχυρὸν ἐν στιγμαῖς μάλλιστα, καθ' ἃς κρατεῖ εἰς τὴν μίαν χεῖρα τὸ μαστίγιον καὶ εἰς τὴν ἑτέραν τὴν ἀγχόνην· ἐξ' ἑτέρου δὲ ἡ σώφρων καὶ ἀγαθὴ πολιτεία ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ, καίτοι ὡς ἐκ τῆς συγχρόνου λίαν ἀνωμάλου πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως, δὲν ἦτον ἀπηλλαγμένους ἀπὸ συνεχεῖς πειρασμοῦς, ἀλλ' οὐδέποτε ἠξίωσε προσοχῆς ἐμπαθεῖς λήρους ἢ μωρολογήματα εὐτελῶν ὄντων, ὡς ἐχρημάτισε γενναῖος πολιτευόμενος, οὕτω καὶ ἀνεκτικὸς καὶ μεγάλωψυχος ἰδιωτεύων, διότι δὲν εἶναι ἴδιον κοινῷ ἀνθρώπῳ νὰ διατηρῆται ἐν τῇ ἀρετῇ σώος καὶ ἀβλαβῆς, ἐν μέσῳ ἐπικρατουμένης διαφθορᾶς, ἀσεβείας καὶ φαυλότητος.

Καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἐνῶ τοιοῦτος ἀνεδείχθη ὁ ἀνὴρ, ἐνῶ τὸ τάλαντον δὲν κατέκυψεν, ἀλλὰ μάλιστα φιλοπόνως ἐμυριοπλασίασε, τιμῆσας τὴν πατρίδα, τὸ ἔθνος καὶ ἑαυτὸν, δὲν ἐξετιμήθη δεόντως, δὲν ἤκουσε τούλάχιστον τὸ ἐπίσημον καὶ παρῆγορον. « Εὖ δοῦλε τῆς πατρίδος, ἐπὶ ὀλίγα εἰς πιστὸς, » ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου. » Ἀπεναντίας παρεγνωρίσθη, ἐγκατελείφθη, καὶ τι περισσότερον ἀκόμη τέλος ἐτελεύτησε ἐν ἀφανεῖα καὶ πενία, κληροὶ ἀμφότεροι πολλὰκις, καὶ ἰδίως εἰς καιροῦς ἀποσυνθέσεως, τῶν μεγάλων ἀρετῶν. Ἡ ὑπεροχὴ τούτων κατατιμᾶζει, φαίνεται, τοὺς ἰσχυόντας συγχρόνους, ἀγομένους ἐν γένει ὑπὸ ἥμισθα γενναίων παθῶν, ἐνῶ ἡ τῶν ἀρετῶν ἐπίσημος ἐκτίμησις, ἤθελε καὶ αὐτοῦ, καὶ τὴν πατρίδα τιμᾶ καὶ τοὺς ἄλλους ἐνθαρρύνει. Ὁ τὴν ἀρετὴν δικαίων ἐξυ-

φώνει αὐτὸν, ὡς ὁ ὑπὲρ τῶν ὁμοίων του θυσιαζόμενος δοξάζει αὐτὸν.

Πλὴν ὁ Ἰωσήφ ὑπέστη καὶ τὰς ἀδικίας ἐκεῖνας μετὰ χριστιανικῆς ἀνοχῆς, στωϊκῆς ἀταραξίας, καὶ εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς, καλῶς γνωρίζων ὅτι « οὐ τὸ πένεσθαι, κατὰ τὸν Οὐρανὸν νοφάντορα, ἐπονείδιστον, ἀλλὰ τὸ μὴ φέρειν εὐγενῶς τὴν » πενίαν. » Ἀποδρμεῖ λοιπὸν ἐντεῦθεν ἀδικαίωτος ἐν τῷ βίῳ καὶ τὸ μέγα τοῦτο κενόν, οὔτε τὰ ἐν τῇ κηδεῖα πομπώδη σάβανα, οὔτε ἄλλη μεταγενεστέρα δικαία πράξις, δύναται ὑπὲρ τῶν συγχρόνων του νὰ πληρώσῃ. Αἱ μετὰ τὴν πανήγυριν τοῦ βίου ἐπιδεικτικαὶ τιμαὶ εἶναι μάλλλον « νερτέροις μειλίγματα, » περὶ ὧν, ἂν εἶχε φώνημα ὁ νεκρὸς, ἤθελεν ἐπαναλάβει μετὰ τῆς ἀρχαίας σοφίας « χάριν γηράσκουσας ἐχθαίρω » φίλων, » Ἀπερχόμενος λοιπὸν ὡς ἀπέρχεται πρὸς τὴν ἀεϊφύρον πηγὴν τῆς δικαιοσύνης, καὶ πίνων τὸ ἐξ αὐτῆς οὐράνιον νέκταρ, δύναται ἐλλόγως νὰ εἴπῃ μετὰ τοῦ θείου ψαλμῶδοῦ. « Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με, ἀλλὰ σὺ Κύριε, » ἀντιλήπτωρ καὶ βύστις μου. »

Ἐν Κεφαλληνίᾳ 8 Ἀπριλίου 1888.

ΗΛΙΑΣ ΖΕΡΒΟΣ ΙΑΚΩΒΑΤΟΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΒΥΛΛΟΤΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

A1 52.911.0005

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ